

04.06.2018

Asia/14

§ 400

V 13.6.2018, Valtuutettu Mai Kivelän aloite kaupungin ateriatarjonnan muuttamisesta kasvispainotteisemmaksi

HEL 2017-013536 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Mai Kivelän aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Palautusehdotus:

Paavo Arhinmäki: Palautetaan valmisteluun niin, että laaditaan suunnitelma mahdollisuuksista tarjota kaupungin ruokapalveluissa vegaaninen päävaihtoehto.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Asian käsittelyn keskeyttämiseksi äänestettiin ennen keskustelun jatkamista.

Äänestys

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Paavo Arhinmäen palautusehdotuksen mukaisesti

Jaa-äännet: 9

Arja Karhuvaara, Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 4

Paavo Arhinmäki, Veronika Honkasalo, Maria Ohisalo, Reetta Vanhanen

Tyhjä: 2

Jasmin Hamid, Anni Sinnemäki

Kaupunginhallitus päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 9 - 4 (2 tyhjää).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

04.06.2018

Asia/14

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mai Kivelä ja 32 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että osana ilmastonmuutoksen kunnianhimoista torjuntaa Helsinki vähentää ruoan ilmastovaikutuksia tarjoamalla kaikissa kaupungin ruokapalveluissa joka aterialla vegaanisen päävaihtoehdon.

Helsingin kaupungin organisaatiossa ja kaupunkikonsernissa merkittävimmät toimijat aloitteen näkökulmasta ovat sosiaali- ja terveystoimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Palvelukeskus Helsinki ja Palmia Oy.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Vegaaniruokailusta ei ole sosiaali- ja terveystoimialalla erikseen linjattu, mutta vegaanisen ruokavalion mukainen ateriovaihtoehto järjestetään sen tarpeesta ilmoittaville asiakkaille, asukkaille ja potilaille.

Sosiaali- ja terveystoimialalla asiakkaiden, asukkaiden ja potilaiden ruokailun suunnittelua (ateriat, ruokalistat, tuotevalikoimat, ruokaohjeet ja raaka-aineet) sekä toteutusta (valmistusmenetelmät ja toimintatavat) määrittävät soveltuvin osin mm. seuraavat suositukset:

- Ikääntyneiden ravitsemussuositukset, VRN 2010
- Ravitsemushoito, Suositus sairaaloihin, terveyskeskuksiin, palvelu- ja hoitokoteihin sekä kuntoutuskeskuksiin, VRN 2010
- Suomalaiset ravitsemussuositukset, terveyttä ruoasta VRN 2014

Sosiaali- ja terveystoimialalla toteutetaan seuraavia kasvispainotteisia ruokavalioita: kasvisruokavalio (lakto-ovo-vegetaarinen), kala-siipikarja-kasvisruokavalio sekä kala-kasvisruokavalio.

Mainittuja ruokavalioita tarjotaan eettisistä, uskonnollisista tai terveydellisistä syistä kasvisruokaa haluaville asiakkaille, asukkaille ja potilaille. Yleisin on lakto-ovo-vegetaarinen ruokavalio, joka sisältää kasvikunnan tuotteiden lisäksi maitovalmisteita ja kananmunaa. Myös laktovegetaarinen eli kananmunaa sisältämätön ruokavalio on vaihtoehtona.

Sairaalapotilaille ja asukasruokailussa on mahdollista tarjota lakto-ovo-vegetaariseen ruokavalioon pohjautuvaa vegaaniruokaa eläinperäisiä ainesosia poistamalla. Sairaalassa tai asukkaille tarjottavan vegaaniruokavalion ravitsemuksellinen laatu ei kuitenkaan ole taattu, joten vegaaniruokavalio vaatii ravitsemusterapeutin konsultaatiota ja ruokavalion täydentämistä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Kouluissa, lukioissa ja oppilaitoksissa on vegaaninen ateriovaihtoehto tarjottu vuodesta 2003 ja varhaiskasvatuksessa 18.1.2018 alkaen niille ruokailijoille, jotka ovat ilmoittaneet vegaaniruokavalion tarpeesta.

Opetuksen toimipisteissä on päivittäin tarjolla ateriovaihtoehtona ja ruokailijan vapaasti otettavissa kasvispääruoka lisäkkeineen. Ruokalistan kasvispääruoista monet ovat vegaaneille soveltuvia ilman erillisvalmistusta. Kasvispääruoka on ollut ateriovaihtoehtona päivän kala- tai lihapääruoan rinnalla syyslukukaudesta 2007.

Vuodesta 2010 kouluissa, lukioissa ja oppilaitoksissa kasvisruokapäivä on toteutettu kerran viikossa. Tarjolla on kaksi (2) kasvispääruokaa lisäkkeineen. Myös varhaiskasvatuksessa on kerran viikossa vastaava kasvisruokapäivä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ruokapalveluissa kasvisruokailun suunnittelu perustuu ravitsemussuositusten mukaisesti lakto-ovo-vegetaariseen ruokavalioon [Terveyttä ruoasta (VRN 2014), Syödään ja opitaan yhdessä - kouluruokasuositus (VRN 2017) ja terveyttä ja iloa ruoasta – varhaiskasvatuksen ruokailusuositus (VRN 2018)].

Toimialan kaikissa kasvisruoissa käytetään monipuolisesti hyviä kasvisproteiineja sisältäviä raaka-aineita. Ruokatuotteiden mieluisuus ja hyväksyttävyyden ovat keskeisiä tuotevalikoimien suunnittelun periaatteita.

Päivittäin aterian lisäkkeenä on monipuolisesti ja vaihtelevasti erilaisia kasviksia, jotka tarjotaan pääsääntöisesti erikseen komponentteina. Tarjoilutapa on lisännyt kasvisten käyttöä toimialan eri asiakasryhmien ruokapalveluissa.

Palvelukeskus Helsinki

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Palvelukeskus Helsinki toimii ateriapalvelujen tuottajana noin 500 toimipisteessä kaupungin päiväkodeissa, kouluissa ja hoitoalan paikoissa sekä toimittaa lisäksi Pakkalan tuotannosta päivittäin noin tuhat kotiateriää ja ruokaa noin sataan muuhun toimipisteeseen. Päivittäisiä ruokahetkiä on noin satatuhatta. Vastuullisuus on Palvelukeskus Helsingin tärkeimpiä strategisia painopisteitä.

Palvelukeskus Helsingin ruokalistatarjoamaa kehitetään yhteistyössä toimialojen kanssa noudattaen eri asiakaskunnille tehtyjä ruokasuosituksia. Kasvisruokavaihtoehto on ollut jo vuosia vapaasti valittava vaihtoehto kaikissa asiakasryhmissä. Lisäksi vuoden 2018 alusta on päiväkodeissa ollut mahdollisuus valita vegaaniruokalista, mikäli sitä noudatetaan myös kotona. Tällä hetkellä vegaaniruokalistaa noudattaa noin 50 lasta noin kolmestakymmenestä tuhannesta lapsesta (noin 0,2 %). Palvelukeskus panostaa jatkuvasti uusien reseptien, ruokalistojen ja esillepanon kehittämiseen ja tukee siten asiakaskunnan ruokakasvatusta entistä terveellisempiin ja ympäristöystävällisempiin ruokailutottumuksiin.

Ilmastonmuutoksen torjuntaa edistää myös hyvä ruokalogistiikka, jota tukevat elintarvike- ja kuljetuskilpailutuksissa käytettävät asiaa koskevat kriteerit. Palvelukeskus Helsinki kehittää jatkuvasti omaa toimintaa siten, että se pyrkii systemaattisesti optimoimaan ruokakuljetukset. Kaupunki voi edistää kestävästä kehityksestä panostamalla uusiutuvaan energiaan, vedenkäyttöön sekä kierrätystä ja jätteiden lajittelua painotaviin jätehuollon palveluihin, joita ruokapalvelut käyttävät kaupungin eri tiloissa.

Palvelukeskus Helsinki osallistuu aktiivisesti kestävästä kehityksestä ja ilmastonmuutoksen torjuntaa edistäviin hankkeisiin sekä kaupungin sisäisten että ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällaisten hankkeiden tavoitteena ovat mm. ruokahävikin vähentäminen, ylijäämäruoan hyödyntäminen, uusien (kasvis)proteiinilähteiden kehittäminen sekä osallistuminen yhteisiin elintarvikealan ekosysteemeihin, joiden tavoitteena on lisätä kiertotaloutta.

Palmia Oy

Palman henkilöstöravintoloissa on päivittäin tarjolla useita ruokavaihtoehtoja, ja Palmia pyrkii kasvisruokien käytön lisäämiseen tarjoamalla maukkaita ja täysipainoisia kasvisruokia ja -lisäkkeitä.

Palman ravintoloiden ruokalistarungossa on joka päivälle määritelty kasvisruoka- ja vegaaninen vaihtoehto. Toimipaikka voi asiakaskuntansa mukaan valita, kumman toteuttaa. Ravintoloiden kokoustuote- ja edustusmenuissa on valittavana vegaanivaihtoehtoja.

Vegaanien osuus Palmian ravintoloissa ruokailevista on vielä toistaiseksi vain noin 0,5 %. Kasvissyöjiä ruokailijoista on 7-8 %.

Kaupunginhallitus toteaa, että vegaaninen ateriavaihtoehto on nykyisin saatavilla lähes kaikissa kaupungin ruokapalveluissa niille ruokailijoille, jotka ovat ilmoittaneet vegaaniruokavalion tarpeesta.

Kaupunki pyrkii ruoka- ja ateriapalveluja tilaavien ja tuottavien organisaationsa osien toiminnassa ottamaan huomioon ilmastonmuutoksen torjunnan koko ruokaketjun ilmastovaikutuksia vähentämällä.

Vegaanisten ja kasvispainotteisten ateriavaihtoehtojen tarjoamisen sekä näitä ruokavalioita edistävän ruokakasvatuksen ohella kaupunki torjuu ilmastonmuutosta mm. kehittämällä ruokalogistiikkaa, vähentämällä ruokahävikkiä sekä panostamalla ruokaketjussaan uusiutuvaan energiaan ja jätteiden lajittelua painottaviin jätehuollon palveluihin.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 28.05.2018 § 375

HEL 2017-013536 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

28.05.2018 Pöydälle

04.06.2018

Asia/14

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Marja Sarmela, hankintalakimies, puhelin: 310 31651
marja.sarmela(a)hel.fi